

Naša skupna usoda

Slika uničenega tanka, ki jo objavljamo na tej strani, zgovorno kaže, kdo je zmagovalec in kdo je poraženec v vojni v Sloveniji. Načelnik glavnega stana jugoslovanske vojske, general Adžić bo sicer mogel še groziti po beograjski televiziji oziroma radiu, toda razvoj dogodkov je že neovržno dokazal, da je slovenski narod premagal napadalca, da je porazil tistega, ki mu je stregel po življenju.

Uresničile so se tako napovedi slovenskega obrambnega ministra Janeza Janše, ki je že prvi dan vojne označil ravnanje jugoslovanske armade za »noro in sramotljivo«, kar bo privedlo do njenega razpada. »Po nekaj dneh se bo ta armada zavedla«, je tedaj dejal Janša, »da nima hrane, goriva in podpore ljudstva, da je popolnoma obkoljena in da se ji čedalje slabše godi«. Natančno tako so potekali dogodki, saj se je morala končno ta armada klavrno umakniti v vojašnice, kamor edino spada.

Odpor, ki ga je pokazalo slovensko ljudstvo, je gotovo presenetil svetovno javnost. Prepričani smo, da je prav to odločilno vplivalo na korenite spremembe stališč, ki jih v tujini zavzemajo do nove stvarnosti v Sloveniji oziroma na ozemlju dosedanje jugoslovanske države. Tuji na bo seveda še dalje ravnala predvsem v skladu z lastnimi interesi in priznala slovensko državo v trenutku, ko se ji be zdelo, da tako ustreza njenim koristim, toda že zdaj je gotovo, da je glede na razvoj dogodkov zadnjih dni priznanje slovenske države le vprašanje časa. Prav je imel predsednik slovenske vlade Peterle, ko je na odločilni seji slovenskega parlamenta dne 25. junija dejal, da »ni poti nazaj«, kot je tudi imel prav predsednik republike Kučan, ko je v torek, 2. julija, v Cankarjevem domu v Ljubljani poudaril, da položaj v Sloveniji »ne bo več takšen, kakršen je bil do zdaj«. To predvsem pomeni, da je sedanje oblike federacije za res konec.

Slovinci v Italiji smo seveda še vedno hudo zaskrbljeni zaradi dramatičnega razpleta dogodkov v naši matični domovini in smo zato blizu svojim rojakom v boju za obstoj. Ko jim ponovno izražamo vso svojo solidarnost, jim moramo izkazovati tudi svojo hvaležnost, saj je jasno, da je od izida njihovega boja v odločilni meri odvisna tudi naša nadaljnja usoda.

D. L.

Slovenski odpor proti agresiji presenetil svetovno javnost

Slovenija je dejansko že zmagala

Nastop generala Adžića na beograjski televiziji in njegove grožnje Sloveniji so nekateri zahodni komentatorji v torek, 2. t.m. zvečer, že smatrali za vojaški državni udar. Ta general je namreč napovedal skorajšnji nastop zveznega obrambnega ministra, generala Kadijevića, ki bi moral po isti televiziji potrditi Adžićeva izvajanja in jim tako vtisniti pečat nekakšne, vsaj navidezne zakonitosti, Kadijevića po televiziji in radiu ni bilo slišati, predsednik zveznega predsedstva Stipe Mesić pa se je tedaj še mudil v Ljubljani in je na srečanju s častnikarji v Cankarjevem domu le dve uri po Adžićevih grožnjah hitel zatrjevati, da je bil domala ves popoldan v stiku z obrambnim ministrom Kadijevićem, ki da se strinja s sporazumom, doseženim s slovenskim političnim vodstvom ta dan v Ljubljani.

Ta sporazum je prav gotovo temeljne važnosti za nadaljnji razvoj dogodkov v Sloveniji in tudi drugod po Jugoslaviji. Slovenci so se odločili za enostransko prekinitev sovražnosti, za izpustitev vseh vojnih ujetnikov, za odpravo ukrepov, ki so bili sprejeti proti vojaškim objektom v Sloveniji, in so tudi pristali za vzpostavitev takšnega stanja na mejnih prehodih, kot ga je bil predvidel sporazum, ki je bil sklenjen ob obisku predstavnikov Evropske gospodarske skupnosti.

Medtem ko pišemo, še ne vemo, kako je na vse to reagiral beograjski vojaški vrh. Do zdaj le vemo, da general Adžić

svojih groženj in napovedi ni prekal, kot o njih tudi molči obrambni minister, general Kadijević. Iz tega smemo predvsem sklepati, da se v samem vojaškem vrhu bije hud boj, od katerega izida pa je odvisen uspeh ali neuspeh Mesićevega potovanja v Ljubljano v torek, 2. julija.

Že zdaj lahko rečemo, da so prav surove grožnje že omenjenega generala imele za posledico, da se je pospešil začetek novega procesa v odnosih med tujino in Jugoslavijo, oziroma Slovenijo ter Hrvaško. Uvod v ta novi proces je seveda predstavljal najprej odločni odpor slovenskega ljudstva na brutalno agresijo, kar je večini tujih opazovalcev odprlo oči, da so začeli na dogajanja gledati povsem drugače in zlasti bolj objektivno.

V Slovenijo bi morali (tudi po želji slovenskega političnega vodstva) takoj dopotovati opazovalci Evropske skupnosti in nadzorovati izvajanje sklenjenega sporazuma o prekinitvi sovražnosti ter vrnitve armade v vojašnice. To za slovensko teritorialno obrambo seveda ne pride v poštev, saj je že predsednik Kučan poudaril, da njeni pripadniki sploh nimajo vojašnic, temveč so v novo slovensko vojsko stopili kar s svojih delovnih mest. Teritorialna obramba je le enostransko odpravila blokado sovražnih vojaških enot in dovolila njihov umik v vojašnice.

Poleg človeških žrtev je napad jugoslovanske armade povzročil v Sloveniji o-

dalje na 3. strani ■

Uničeni tank JA na mejnem prehodu Rdeča hiša pri Gorici

(fto A. Brecelj)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 7. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Lučka Susič: »Soncu naproti«; 11.00 Iz preteklosti v sedanjost; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991«; 16.00 Počitniški rendez-vous; 17.00 Boris Pahor: »Vila ob jezeru«, roman; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 8. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 »Glasbeni vrtljak«; 9.30 Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Moški zbor Vasilij Mirk s Preseka in Kontovela; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Petra Iljiča Čajkovskega; 18.00 Slovenski film v Gorici; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 9. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zapiski Dušana Jelinčiča z odprave na Everest; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Petra Iljiča Čajkovskega; 18.00 Vladimir Jurc: Slovensko pismo; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 10. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Ženska komorna skupina Cappella civica iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Dvojezičnost in identiteta; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Petra Iljiča Čajkovskega; 18.00 Jugoslavija po letu '45; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 11. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zgodbe o revijah; 9.30 Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 17.10 Teden Petra Iljiča Čajkovskega; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 12. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Pevska skupina Števerjan; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Doživljati rojstvo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Slovenski Ikar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Petra Iljiča Čajkovskega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 13. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Otroški kotichek. Jacob in Wilhelm Grimm: »Oglje, bobek in slamica«; 9.30 Vladimir Levstik: »Zapiski Tine Gramontove«, roman; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Slovenski kvintet trobil; 12.00 Muzeji pri nas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Drobtnice; 15.00 Oddaja o Indijancih; 16.00 Nezavedno v drugi Moderni — Marjan Kozina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Teden Petra Iljiča Čajkovskega; 18.00 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Tisk: Tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 040/772151.

Bojan Brezigar predsednik Svetovnega slovenskega kongresa

Za predsednika Svetovnega slovenskega kongresa je bil izvoljen deželni svetovalec Bojan Brezigar. Ko mu v imenu celotnega uredništva iskreno čestitamo za izvolitev, ga tudi naprošamo za krajši pogovor, na katerega je rad pristal.

Zasedanje je potekalo v dneh, ki sta bila za Slovenijo naravnost dramatična. Se Ti ne zdi, da gre sicer za slovensko specifikko, a tudi za pravo preizkušnjo narodovega poguma in zrelosti?

Res, tako dramatičnega razvoja dogodkov nismo mogli pričakovati. Vendar drugi takega narodovega poguma in zrelosti niso pričakovali. Sedaj je jasno, da se Slovenija ne bo dala. Gre za državo, ki ima svoj parlament in svoje zakone, svojo oblast in svojo policijo. Spominjam se lanskoletne volilne kampanje, ko je Jože Pučnik med zahteve v svoj program, ki ga je obrazložil, ko je bil na obisku pri nas, dejal, da Slovenija potrebuje policijo, ki bi branila državljanje. Spominjam se bežnega srečanja z akademikom Bernikom v garaži pred Maximarketom, ki mi je orisal srečanje z miličnikom in mi s ponosnimi očmi dejal, da sedaj ve, da je to tudi njegova policija. Dva stavka, izrečena ob priložnostnih srečanjih, pa vendar pomembna, ker kažete na spremembo odnosa med državljanom in predstavniki javnega reda. Odnosa, ki temelji na zaupanju. Verjetno je prav to zaupanje v mlado policijo in mlado vojsko vlilo tem fantom poguma, da so šli z lahkim orožjem nad tanke. In jih premagali. Gre morda res za slovensko specifikko, vsekakor pa gre za specifikko narodov, ki so bili v zgodovini vedno ogroženi in ki imajo končno možnost, da se osamosvojijo. Sedaj gre za vse ali nič, in to daje seveda samozavesti in poguma.

Tako je bilo tudi s Kongresom. Dramatična pogajanja so strnila vrste, program in statut sta bila odobrena praktično soglasno, Kongres je zasedal kljub napetosti in nevarnosti. Samo nekaj sto metrov daleč so na prvi dan zasedanja enote terito-

rialne obrambe sestrelile helikopter, vhod v Cankarjev dom je bil obdan z barikadami in vendar so delegati vztrajali do konca, pogumno in zrelo.

Bi lahko kratko opisal občutke, ki so Te navdajali, ko si ugotavljal, da so Tvoja prizadevanja in prizadevanja Tvojih sodelavcev vendarle kronana z uspehom?

Občutki so bili seveda zelo lepi, saj smo izpolnili obveze, ki seveda niso bile ne lahke ne enostavne. Pri tem želimo izrecno poudariti, da je šlo za kolektivno delo številnih ljudi, ki so si na štirih kontinentih prizadevali za skupno idejo. To je zelo velik uspeh, saj so, čeprav ne brez težav, sedli k skupni mizi ljudje, ki desetletja niso našli skupnega jezika. Ob tem mislim, da so bili pozitivni občutki nekaj splošnega, saj smo na vseh zasedanjih opazili res praznično vzdušje.

Je bilo v dvorani čutiti posledice dramatičnega dogajanja v neposredni bližini in povsod po Sloveniji?

Vsekakor je dogajanje vplivalo na vzdušje v dvorani. Številni delegati so svoj čas delili med zasedanja in televizijskimi ekrani, še zlasti v najbolj dramatičnih četrtkovih in petkovih trenutkih. Vendar pa je delo na kongresu teklo, še hitreje kot je bilo predvideno, prav zavedajoč se velikega pomena, ki ga lahko ima ustanovitev Svetovnega slovenskega kongresa v tem tako težkem trenutku za republiko Slovenijo.

Kako so na to dogajanje reagirali zlasti tisti, ki so v Ljubljano prišli po mnogih desetletjih, in tisti, ki so bili v Sloveniji prvič?

Lahko si predstavljate, kako žalostni so bili še zlasti tisti delegati, ki so prišli od daleč. Nekateri so bili prvič v Sloveniji po letu 1945 in slišal sem naslednjo izjavo: »Ko sem leta 1945 zapustil Slovenijo, sem jo zapustil v vojni. Sedaj sem se vrnil in v Sloveniji je zopet vojna«. Res žalostna ugotovitev, pa vendar resnična. Mislim, da je bil to za tiste rojake zelo hud udarec. Ti dogodki pa jih niso odvrnili od resnega dela na Kongresu. Še več, nekateri delegati iz tujine so prišli celo že v času, ko je bilo ljubljansko letališče zaprto za promet in so se morali z vlakom prebijati v Ljubljano ter so tako dokazali res izreden čut odgovornosti.

Kateri so glavni sklepi zasedanja?

V tem trenutku bi se omejil v bistvu pri enem sklepu: pomoči, ki jo lahko nudijo Slovenci, ki živijo izven matične domovine, republiko Sloveniji. Slovenci v svetu nimajo velikega lobbyja, kakršne imajo številni drugi narodi, vendar lahko združijo svoje sile z namenom, da v tem ključnem trenutku slovenske zgodovine vplivajo v državah, v katerih živijo, na javno mnenje, na politične kroge in tudi na gospodarske kroge, kajti zadržanje politikov in gospodarstvenikov je bistveno za obstoj in razvoj suverene Slovenije, brez javnega mnenja pa ne bo mogoče u-

Manifestacije proti okupaciji Slovenije

Enota JA zavzema mejni prehod Fernetiči na Tržaškem

(fto D. Križmančič)

V Trstu, Gorici in Doberdobu so v preteklem tednu bile številne manifestacije, s katerimi so prisotni izrazili svoje ogorčenje nad brutalnim vojaškim napadom na Slovenijo. Na teh manifestacijah so govorili predstavniki slovenskih zamejskih strank in organizacij, italijanski politiki in člani raznih združenj, a njihova mnenja in njihove misli so bile enotne. S svojimi besedami so opisali splošno občutje vseh. Izrazili so osuplost, zaprepasčenost ob človeških žrtvah, trpljenju in uničenju, ki jih je povzročila v Sloveniji agresija zvezne vojske. Odločno so obsodili nasilje in uporabo orožja z namenom, da bi strli legitimne težnje slovenskega naroda po neodvisnosti in to kljub temu, da je bila odločitev proglastitve suverenosti Slovenije sprejeta z ljudskim plebiscitom in ob polnem spoštovanju demokratičnih načel. Izrazili so zahtevo, naj države evropske dvajstere in ZDA končno spoznajo svojo tragično zmotu in naj priznajo slovenskemu narodu pravico do samoodločbe, ki jo predvideva mednarodno pravo.

Evropa na pragu leta 2000 ne more sprejeti tankov na ulicah in to prav v svojem osrčju. Bombardiranje in prelivanje krvi ne sodita v zavest sodobnega evrop-

skega človeka. Spoštovanje osnovnih človekovih pravic ne trpi nobene izjeme. Politika moči ne sme prevladati nad pravičnostjo. To so glavne misli, ki so jih po vrsti, vsak s svojimi besedami, izrekli vsi govorniki tako slovenske kot italijanske narodnosti.

Prva javna manifestacija je bila v soboto, 29. junija, na Borznem trgu v Trstu, priredila pa jo je Mladinska sekcija Slovenske skupnosti. Delegacijo mladih sta ob tej priložnosti sprejela tudi tržaški župan Richetti in podprefekt dr. Marrosu. Naslednji dan so bile tri manifestacije. Prva je bila na Trgu Unità v Trstu v organizaciji usodržavnih vodstev nekaterih množičnih organizacij, druga pa je potekala na goriškem Travniku na pobudo pokrajinskega odbora SKGZ. Istega dne je deželno tajništvo Slovenske skupnosti zvečer priredilo v Doberdobu ljudsko zborovanje.

Treba je še poudariti, da so k vsem tem javnim protestnim manifestacijam proti okupaciji Slovenije pristopile vse slovenske zamejske stranke in organizacije, ne glede na to, kdo je srečanje organiziral. V tem smislu je imel prav eden od govornikov, ki je v svojem posegu poudaril, da nista še nikoli tako zaživela skupni sloven-

ski prostor, skupno slovensko čutenje, kot prav v teh tragičnih dneh.

Agresijo na Slovenijo so s posebnimi resolucijami odločno obsodili občinski sveti na Goriškem in Tržaškem. Velika večina svetov je tudi zahtevala od italijanske vlade, naj prizna Sloveniji in Hrvaški pravico do samoodločbe in torej do lastne države ter slovensko državo tudi prizna.

Resolucije so odobrili občinski sveti v Gorici, Števerjanu, Sovodnjah, Doberdobu, Trstu, Nabrežini, Zgoniku, na Repentabru, v Dolini in Miljah ter pokrajinska sveta v Trstu in Gorici.

POZIV KRIZNEGA ŠTABA SLOVENCEV V ITALIJI

Po vojaški agresiji na Slovenijo se je takoj ustanovil KRIZNI ŠTAB SLOVENCEV V ITALIJI, ki redno in pobliže spremlja dogajanje v matiči. V njem sodelujejo predstavniki Slovenske skupnosti, slovenske komponente Demokratične stranke levice, slovenske komisije PSI, Gibanja za komunistično prenovo, Slovenske kulturno gospodarske zveze, Sveta slovenskih organizacij in zastopniki slovenskih organizacij iz videmske pokrajine.

Štab seznanja in opozarja javnost, politične sile in oblasti na dramatične dogodke v Sloveniji ter je na razpolago za usklajevanje pobud in dejanj v prid prizadetemu prebivalstvu Slovenije. Vsi člani štaba so na voljo vsakomur, ki se želi pridružiti s solidarnostnimi in humanitarnimi akcijami temu gibanju. Štab deluje na pokrajinski in deželni ravni, sestaja pa se dnevno ob 10.30 na sedežu SKGZ v Trstu.

Krizni štab Slovencev v Italiji poziva slovenske organizacije, društva in posameznike, naj nadaljujejo z zbiranjem denarnih sredstev in naj nudijo vsakovrstno humanitarno pomoč ljudem, ki jih je prizadela vojaška agresija na Slovenijo. Sredstva lahko nakazete na tekoče račune sledečih denarnih ustanov in njihovih podružnic: Tržaške kreditne banke, Kmečke banke iz Gorice ter Hranilnic in posojilnic na Opčinah, v Nabrežini, v Doberdobu in v Sovodnjah.

Slovenija je dejansko...

■ nadaljevanje iz 1. strani

gromno materialno škodo, ki jo bo treba dolgo popravljati. Trimesečni moratorij izvajanja ukrepov, sprejetih ob proglastitvi samostojnosti in suverenosti Slovenije, je gotovo kratek rok, ki pa ga bo moralo slovensko politično vodstvo dobro izkoristiti za ureditev kopice tudi silno važnih problemov. V tem trenutku je predvsem važno, da se preneha nadaljnje prelivanje krvi, da nastopi mir, saj se v miru morejo pošteno in pravično reševati vsa vprašanja.

Že zdaj pa moremo ugotoviti, da je slovenski narod uspešno prestopil najhujšo preizkušnjo in dokazal, da je enakopraven član velike družine evropskih narodov.

Govorniki na protestnem zborovanju Ssk v Doberdobu (od leve proti desni): M. Špacapan, Š. Bukovec, I. Jevnikar, R. Dolhar, B. Podveršič in P. Stres

(fto A. Breclj)

Sprejeta je bila tudi resolucija v podporo Sloveniji

Pomlajena Mladinska sekcija Ssk

V petek, 28. junija, je bil v Trstu pokrajinski kongres Mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Predvsem je pomembno zabeležiti dejstvo, da je novi izvršni odbor sekcije pomlajen, saj je bilo vanj izvoljenih tudi nekaj višješolcev, večina dosedanjih, nekoliko starejših voliteljev, pa je vstopila v širši svet Ms Ssk.

Na petkovi seji so prišli na dan številni zanimivi predlogi za bodoče delovanje in za večjo prisotnost mladih članov Ssk na višjih šolah. Vendar pa to srečanje ni potekalo v veselem, sproščenem vzdušju, kot se to navadno dogaja med mladimi. Njihovo brezskrbnost so skalili tragični dogodki v matični domovini. Prisotni so večji del svojih posegov posvetili predvsem temu vprašanju. Na kongresu je bila soglasno sprejeta resolucija z naslednjim besedilom: »Mladinska sekcija Slovenske skupnosti ... najostreje in najodločneje obsoja grobo vojaško invazijo, ki so jo enote JLA izvedle v državi Sloveniji. S to akcijo je JLA dokončno dokazala, da ni enakopravna do vseh jugoslovanskih narodov, da se v današnji civilizirani Evropi bori proti najosnovnejšim človekovim pravicam, proti demokraciji in na demokratičen način izbranemu državnemu vodstvu, proti svobodi in nenazadnje za ohranitev starega reda, ki je povsod v svetu propadel. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti izraža slovenski vladi in državljanom Slovenije svojo globoko in občuteno solidarnost. Kot italijanski polnopravni državljani pa od italijanske vlade in od vlad evropske dvanajsterice upravičeno zahtevamo, da v vseh smislih podprejo demokratično, samostojno in suvereno državo Slovenijo.«

Poglavitni namen tega kongresa je bil predvsem ta, da vstopi v Mladinsko sekcijo čimveč mlajših članov. S tega vidika je bilo to srečanje prav gotovo uspešno. V izvršni odbor Ms Ssk so bili izvoljeni: Fabio Pahor, Peter Rustja, Franko Guštin, Marjana Opelt, Ivan Zerjal, Marko Šavron, Katja Slobec in Tomaž Petaros.

Kot že rečeno, bo v okviru Ms Ssk deloval tudi širši svet, v katerega so bili izvoljeni: Ana Batagelj, Marjan Breclj, David Slobec, Maja Lapornik, Peter Gerdol, Manica Maver, Breda Susič, Alenka Štoka, Loredana Guštin. V ta svet se lahko tudi kasneje vključijo novi člani, je bilo poudarjeno na kongresu, pod pogojem seveda, da jih sprejme vodstvo Mladinske sekcije Slovenske skupnosti.

Novoizvoljeni so na tem srečanju obrazložili vrsto zanimivih predlogov in smernic

za bodoče delovanje. Najprej je bivši odbor orisal opravljeno delo, ki nikakor ni zanemarljivo. Ms Ssk je med drugim priredila razne manifestacije proti lokaciji sinhrontrona, ko je prišlo do aretacije Janše in ostalih je ustanovila poseben Odbor za zaščito človekovih pravic, okrepila je svoje sodelovanje z mladinskimi organizacijami v Sloveniji in tudi v Evropi. Še posebej je treba poudariti, da je v Gorici organizirala tudi manjšinski seminar MENS (Mladine evropskih narodnostnih skupnosti), ki vsako leto gostuje pri kaki evropski manjšini.

Na kongresu so se prisotni zavzeli predvsem za okrepitev stikov z različnimi etničnimi skupinami, pa tudi za tesnejše sodelovanje z mladimi iz Slovenije in z italijanskimi predstavniki.

Deželni svet o napadu na Slovenijo

Deželni svet Furlanije-Julijske krajine je v petek, 28. junija, soglasno odobril poročilo predsednika Adriana Biasuttija, v katerem je ocenil dramatične dogodke v Sloveniji in na Hrvaškem ter pozval mednarodne sile, naj do tega problema zavzamejo odgovorno stališče. Izrazil je popolno solidarnost žrtvam krvavega nasilja, ostro obsodil napad na demokratični republiko, ki sta proglasili svojo neodvisnost, in obenem izrazil željo, da bi jugoslovanski narodi ponovno našli skupno besedo in se dogovorili za konfederativno ureditev, v kateri bi posamezne republike lahko uživale največjo možno avtonomijo. Predsednik Biasutti je obenem dejal, da se mora Italija takoj resno zavzeti za rešitev tega težkega položaja. Zaščititi mora pravice slovenskega in hrvaškega naroda, saj je njihova zahteva po samostojnosti v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki predvidevajo pravico do samoodločbe. Omenil je tudi italijansko manjšino v obeh republikah rekoč, da tudi morebitna nova ureditev ne sme prizadeti pripadnikov italijanske skupnosti.

Zanimive so bile nekatere Biasuttijeve izjave, ki jih je vredno še posebej omeniti. Predsednik deželne vlade je med

drugim rekel, da je dežela FJK od vedno podpirala želje prijateljskih republik Slovenije in Hrvaške po večji avtonomiji. Temu pa sedaj nasprotujejo hegemonistične sile, ki so še danes prisotne v nekaterih etničnih in ideoloških skupinah jugoslovanske družbe. Slednje zavračajo katekoli spremembe in to kljub temu, da je v drugih vzhodnoevropskih državah prišlo do korenitih preobratov. Vsi se zavedamo, je nadaljeval Biasutti, kako nevarne so nacionalistične ideje, vendar pa je izrazil prepričanje, da Sloveniji in Hrvaški ni mogoče pripisati takšnih teženj.

Predsednik deželnega sveta je poudaril, da se s takšnim razmišljanjem ne oddaljuje od stališča italijanske vlade do možnosti razrešitve krize v Jugoslaviji. Treba je ohraniti institucionalno enotnost, je dejal, ki pa mora biti zasnovana na povsem novih, demokratičnih temeljih. Nesmiselno bi bilo, da bi še vedno podpirali politične in ekonomske sisteme, ki so jih tudi v Jugoslaviji dogodki že zdavnaj presegli.

Kritično besedo je predsednik Biasutti izrekel tudi glede stališča dvanajsterice. Ne moremo sprejeti dejstva, je dejal, da hoče EGS z grožnjo ukinitve gospodarske pomoči ohraniti institucionalno stanje, ki je že zdavnaj preživeto in popolnoma neuresničljivo. Nujno je, da tudi mednarodna skupnost končno zavzame pravilno stališče do jugoslovanskega vprašanja in nai ne obtožuje Slovenije in Hrvaške. Stališče mednarodne skupnosti do podobnih problemov, a v drugačnih okoliščinah (na primer v pribaltskih republikah) je bilo precej različno, je opomnil Biasutti. Ob koncu je predsednik deželnega sveta izrazil prepričanje, da je dialog med jugoslovanskimi republikami še možen, posredovalno vlogo pa morajo pri tem imeti države evropske dvanajsterice in mednarodne skupnosti.

**BOJAN BREZIGAR
PREDSEDNIK SSK**

■ nadaljevanje z 2. strani

stvariti vzdušja, ki bi bilo v tem trenutku za Slovenijo ugodno. To je sedaj naša prva naloga in na tem področju si bomo prizadevali začeti s prvo sejo, ki smo jo že sklicali za prihodnje dni.

Protestna manifestacija v organizaciji Mladinske sekcije Slovenske skupnosti na Borznem trgu v Trstu (fto A. Breclj)

Naša društva SKD »Hrast« iz Doberdoba

Mešani pevski zbor »Hrast« iz Doberdoba na mednarodnem tekmovanju v Belgiji

Slovensko katoliško društvo »Hrast« opravlja svoje kulturno poslanstvo v Doberdobi že skoraj četrto stoletje. Ustanovljeno je bilo leta 1968 na pobudo Bogomila Breclja, tedanjega župnika v tem kraju. Člani društva so se tedaj začeli zbirati v župnijski dvorani. Vaščani se spominjajo, da je društvo že od samega začetka zelo živahno delovalo. Prirejalo je kulturne programe, gledališke predstave, dobro obiskane praznike, kulturne večere, razstave slik priznanih likovnikov in amaterjev in še marsikaj zanimivega. Večkrat je na odru župnijske dvorane v Doberdobi nastopilo tudi Slovensko stalno gledališče. Vse to je trajalo, dokler niso stopili v veljavo predpisi, da je treba dvorane, v katerih potekajo javna srečanja in prireditve, opremiti s protipožarnimi napravami. Društvo »Hrast« ni imelo dovolj denarja in je moralo zaradi tega nekoliko omejiti svoje delovanje.

Sedanji predsednik društva je Mario Vižintin, ki vodi to organizacijo že več kot 10 let. Tudi v tem času je SKD »Hrast«, kljub omenjenim težavam, zelo aktivno de-

lovalo. Med najpomembnejšimi pobudami naj omenimo vsakoletni Praznik pomladi. V Doberdobi so sicer ta praznik prirejali že v predvojnih letih, vojna vihra pa je to tradicijo prekinila. Ko je bilo ustanovljeno društvo, so člani takoj sklenili, da ponovno obudijo k življenju ta praznik, ki sodi med starodavne običaje te vasi. Tudi drugih zanimivih kulturnih in družabnih večerov in prireditev je bilo v teh letih na pretek.

Predsednik društva je še povedal, da deluje v okviru »Hrasta« kvaliteten mešani pevski zbor z istim imenom, poleg tega pa obstaja tudi dramska skupina, ki jo sestavljajo otroci. Društvo je imelo v preteklosti tudi svojo dramsko skupino za odrasle, vendar so se kasneje njegovi člani odločili, da se raje aktivneje posvetijo zborovski dejavnosti. Njihova izbira je bila pravilna, saj se je mešani zbor »Hrast« v zadnjih letih lepo uveljavil. O njegovem delovanju nam je nekaj besed povedala članica zbora Katerina Ferletič. Rekla je, da njegove korenine segajo že v predvojni čas, ko so domačini gojili predvsem

cerkveno petje. Kasneje so v svoj repertoar vključili tudi slovenske narodne pesmi. Leta 1985 je vodstvo zbora prevzel Hilarij Lavrenčič, ki je svojo pozornost posvetil tudi pomembnim svetovnim skladateljem.

Posebej je treba omeniti koncert, ki ga je zbor priredil ob 200-letnici glasbenega genija W. A. Mozarta. Zbor je za to priložnost pripravil res zahteven spored. Pevci iz Doberdoba so se udeležili tudi številnih pomembnih zborovskih revij in tekmovanj

Društvo »F. B. Sedej« iz Števerjana sporoča, da festivala, ki je bil napovedan za 6. in 7. t.m., ne bo. Odložen je bil na soboto, 31. avgusta, in nedeljo, 1. septembra.

na deželni in vsedrjavni ravni, prisotni pa so bili tudi na mednarodnem tekmovanju v Sloveniji, na Hrvaškem in v Avstriji. V sodelovanju z drugimi italijanskimi in slovenskimi zbori je MePZ »Hrast« posnel nekaj plošč in kaset, snemal pa je tudi na RTV Ljubljana ter na Radiu Trst A. Razveseljivo je dejstvo, da je v tem zboru veliko mladih glasov. Vseh članov je približno petdeset.

Ob koncu naj še omenimo glasbeno šolo, ki deluje pod okriljem SKD »Hrast« že dobrih 15 let. V njej je redno vpisanih od 20 do 30 gojencev, štirje glasbeni učitelji

dalje na 6. strani ■

—o—

SSO o Sloveniji

Glavni odbor Sveta slovenskih organizacij je svojo zadnjo sejo, ki je bila v ponedeljek, 1. junija, v celoti posvetil vojaškemu napadu na Slovenijo, s katerim jugoslovanski totalitarni režim ogroža mlado slovensko demokracijo in skuša preprečiti uveljavitev slovenske suverenosti. Slovenskim državnim predstavnikom je ob izbruhu krize izrazil vso solidarnost, nastopil pa je tudi pri ministrskem predsedniku Andreottiju in zunanjemu ministru De Michelisu ter ju pozval, naj Italija prizna samostojnost Sloveniji. SSO je tudi obsodil zadržanje Evropske gospodarske skupnosti, ZDA in Organizacije združenih narodov. Poleg tega pa je pristopil k skupnim pobudam in manifestacijam v sodelovanju z drugimi političnimi, kulturnimi in socialnimi silami, da bi protest slovenskega naroda čim bolj odmeval.

Člani odbora SSO so na ponedeljkovi seji odprli tudi nabirko z nakazilom milijon lir na račun slovenske vlade pri Ljubljanski banki. SSO poziva vse slovenske rojake, naj radodarno in velikodušno podprejo potrebe Slovenije. Denar lahko nakažejo na devizni račun Ljubljanske banke 50100-620-133-25731-11723/4 s pripisom: »pomoč Rep. Sloveniji za ublažitev posledic agresije«. Podoben način je odprla tudi podporna ustanova Caritas. Številka deviznega računa je L.B. d.d. 140-727001-59675/38 s pripisom »za posledice agresije«. Prispevke pa zbira za tudi na sedežu SSO v Trstu, Ul. Donizetti 3, ter na uredništvu Katoliškega glasa na Placuti v Gorici.

Za priznanje Slovencev v Laškem

Na županstvu v Trziču (Monfalcone) so se v ponedeljek, 25. junija, sestali predstavniki Slovencev v Laškem in člani občinske komisije za statut. Slovence sta predstavljala inž. Karlo Mučič (Jadro) in dr. Renco Frandolič (društvo A. Gregorčič). V občinski komisiji so bili predstavniki raznih svetovalskih skupin in občinski funkcionar.

V središču razprave je bilo vprašanje priznanja avtohtone slovenske narodne skupnosti na območju Trziča. Dr. Frandolič in inž. Mučič sta poudarila, da je slovenska prisotnost v Trziču zgodovinsko dokazana in osnovana. V listinah iz leta 1910 najdemo uradni naziv mesta Trzič; leta 1910 sta bili v tem mestecu društvi Slovenska šola in Straža; po drugi svetovni vojni je bila tu slovenska šola do leta 1956; imeli smo tudi društvo Triglav.

V mestu je zdaj kakih 130 družin, ki govorijo slovensko.

Predstavnika društev sta nato opozorila sobesednike na razsodbo ustavnega sodišča št. 28/1982 in na razsodbo prizivnega sodišča v Trstu št. 1554/90, ki se glasi takole: »Pripadniki slovenske manjšine v Italiji imajo že danes po obstoječi zakonodaji pravico, da uporabljajo slovenski jezik v odnosih z javno upravo in sodno oblastjo«. Ker gre za avtentično tolmačenje ustavnega sodišča, je jasno, sta poudarila slovenska predstavnika, da ima neposredno zakonsko veljavo 6. člen republiške ustave, ki pravi, da »republika štiti jezikovne manjšine s posebnimi normami«.

Občinski upravitelji v Trziču izvajanjem niso nasprotovali in so obljubili, da si bodo v tem smislu tudi prizadevali.

»Hej, mašince, zagodi« - in muze gredo v zaklonišče

Ko spregovori orožje, muze utihnejo.

Toda moja muza je zelo stara, čeprav vztrajna v lepoti in dobroti, skratka nesmrtna, predvsem pa etično neoporečna. Spominjam se, pisalo se je leto 1943 ali 1944, kako je iz gozdov dobronamerno prikimala snovalcem in pevcem takrat tako naslovljene pesmi. Ni mi znano, če je ta napev čisto slovenski; partizani so po navodilih Agitpropa marsikatera dotlej neznan besedila prikrojili za sprotno

ALEKSIJ PREGARC

rabo, besedila, ki so še dolgo za tem spremljala z velikim poletom, s pogumom, maščevanjem in strastjo spreminjajoča se obdobja civilne družbe. Naravno je bilo, da »Hej, mašince, zagodi« ni imela pristnega naboja, če je niso peli ljudje s titovko in peterokrako, kasneje, v civilni družbi, pa je ostal v njenem napevu le nostalgični spomin. Moja muza se je sočasno zdramila, si stresla z obleke gozdno listje, se napotila med ljudi in previdno začela s svojimi rokami deliti dobrote tudi svojim nekdanjim prijateljem Slovincem z že odloženo »mašince«; muzini prijatelji so uživali ob njenih darovih in si nadevali titovko in peterokrako samo še ob redkih proslavah.

XXVI. ŠTUDIJSKI DNEVI

»DRAGA 91«

DSI — TRST — 30., 31. AVGUSTA,
1. SEPTEMBRA 1991

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA,
OPČINE, NARODNA ULICA 89

Petek, 30. avgusta 1991

Ob 17.30: predstavitev predavateljev na letošnji Dragi

Ob 17.30: Justin Stanovnik: LECTIO DIF-FICILIOR. Izraz, vzet iz filološke znanosti, namiguje na načelo, naj težnja po resnici gre preko videzov: o tem bo govoril intelektualec, angažiran s sodobno slovensko problematiko.

Sobota, 31. avgusta 1991

Ob 16.00: Vlado Gotovac: HRVATSKA MED MEDITERANOM IN SREDNJO EVROPO. Prominenten hrvaški kulturnik, ki je iz titovskih zaporov prišel na čelo »Hrvaške matice«, bo spregovoril tehtno evropsko besedo izpod hrvaško-slovenskega obnebja.

Ob 18.00: Peter Tancig: PERSPEKTIVE SLOVENSKE ZNANOSTI. Slovenski znanstvenik, član demokratične slovenske vlade, bo razgrnil svoje poglede na panorama slovenskega znanstvenega prizadevanja.

Nedelja, 1. septembra 1991

Ob 10.30: Marko Rupnik: VIZIJA IZ KAOSA. Iz kaosa proti smislu, iz toge tradicionalnosti v novo svežo duhovnost, iz črkarstva v tokove duha ...

Ob 16.00: Okrogla miza na temo: SLOVENIJA — REALNOST IN VIZIJA. Širši krog predstavnikov slovenskega političnega življenja bo pretresel sedanji osamosvojitveni trenutek.

Po vseh predavanjih bo diskusija in družabnost.

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri v parku na prostem.

Piše se 26. junij 1991. Repertoar z »mašincami« se je do kraja stanjšal.

To pa ni bilo vseč nekaterim skupinam bratskih sosedov Slovincem, skupinam, ki se le redkokdaj znebijo uniform zelene, kaki in kolažnih barv ter čelad in titovk s peterokrako. Uniformiranci so se zavedeli, da je pravzaprav muza prevladala v njihovi bližini in Slovence spremenila v vetrogončiče in pesnike; zato so se odločili, da bodo te pokorili tudi s silo, če ne bo šlo drugače in z njimi zamašili svoje že zredčene vrste. Skupina postrojenih ima na voljo obilo pristašev, ki so istega mnenja, istega nazora, istih namer z istim ciljem: ne le muza, tudi gospa demokracija pomeni zanjo razkroj vseh sredotežnih vrednot, smrtno nevarnost za istomisleče, zato mora slej ko prej narediti mir »mašince«.

Toda ta je zdaj zaregljala zelo razglašeno. Če si dobro prisluhnil, so se vanjo zlovešče vtihotapile note Lili Marlen in še kake druge, v oglušujočem ropotu gosenic ni bilo več niti enega slovenskega zvoka ne verza, zazvenela je tuje, grozeče, kljub nekdanji skupni, a zdaj nanovo razžarjeni rdeči peterokraki na titovkah in čeladah napadalcev.

Slovinci, ki so si že zdavnaj zavihali rokave, delali in gradili sprejemljiv jutri, manj enoglasno peli o stari mašinci in se raje spogledovali z muzami, so spoznali namere postrojencev in nanagloma kupili nove mašince, muzo poslali v zaklonišče in usekali po razvpiti, a nepreverljivi monolitnosti: tako jim je ukazal pisec, zapornik in vojak Janša! Ukazal jim je tudi nadeti našitke in grb, ki so jim jih muze stkale. A one so vendar večne, previharile so že vse viharje, tudi tiste, v katere so tulile in godile mašince.

NAŠA DRUŠTVA

SKD »HRAST« IZ DOBERDOBA

■ nadaljevanje s 5. strani

pa poučujejo klavir, harmoniko, kitaro, violino in orf instrumente.

»Moja največja želja je,« je ob koncu pogovora rekel predsednik Vižintin, »da bi končno opremili dvorano z vsemi potrebnimi protipožarnimi napravami. Večjega objekta, v katerem bi lahko prirejali pomembnejša srečanja, danes dejansko ni od Tržiča do Gorice. Prostora je v naši dvorani sicer dovolj, vendar se v njej ne sme zbirati večje število ljudi, dokler ne bodo urejene varnostne naprave. Za to pa potrebujemo veliko denarja ...«

SIMPOZIJ OB 100-LETNICI SMRTI FRANA MIKLOŠIČA

Ob 100-letnici smrti velikega slovenskega jezikoslovca Frana Miklošiča je bil na univerzi v Ljubljani tridnevni mednarodni simpozij, posvečen velikemu pionirju slavistike in vodilnemu jezikoslovcu prejšnjega stoletja. Simpozija, ki so ga priredile Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter univerzi v Ljubljani in Mariboru, v sodelovanju z avstrijskim inštitutom za vzhodno in jugovzhodno Evropo na Dunaju. se je udeležilo kakih 70 znanstvenikov, jezikoslovcev in slavistov iz Evrope in Amerike.

»Pavliha« se je poslovil

Kaže, da so časi zelo resni. Edini slovenski humoristični časopis »Pavliha« je nehal izhajati. Dolga leta je bil tednik, nato kratek čas štirnajstidnevnik, odslej pa bo menda izhajal štirikrat na leto, seveda ob pogoju, da se bodo našli bralci, ki ga bodo kupovali.

Če se ozremo v preteklost, lahko ugotovimo, da je bil Pavliha najbolj popularen v šestdesetih letih, ko se je v Sloveniji enoumje dokončno uveljavilo. Takrat je imel celo petinpetdesetisoč bralcev oziroma dvakrat toliko, če upoštevamo, da sta vsak izvod Pavlihe prebrala vsaj dva Slovenca.

Pomnim, da je naslovnica, ki je smešila takratnega mogočnega ministra Tempa, razburila skoraj celo Jugoslavijo. Na karikaturi je bil upodobljen izmučeni tekač z napisom »standard«, množica v stadionu pa je vzklikala Tempo ... tempo ...

V represivnem režimu je bil Pavliha eden od redkih ventilov, oblastniki so mu marsikaj oprostili, ampak ne zavoljo svoje širokosrčnosti, temveč zavoljo preračunljivosti. Dobro so vedeli, da si šikanirani ljudje morajo dati od časa do časa duška ... Leta so minevala, prihajala so liberalnejša obdobja, rojevali so se novi časopisi, ki so zavestno ali nezavestno prevzemali vlogo satiričnega kritika. Naklada Pavlihe je strmo padla, v zadnjem času so menda prodali le 2000 izvodov.

Ali je demokracija v Sloveniji čez noč pometla z enoumjem? Ali nam satira in humor ni sta več potrebna? Zdi se, da nov čas zahteva drugačne prijeme. Kritika med vrsticami, zavita v prisposodbe se je umaknila agresivnosti. Zdaj so v modi časopisi, ki z velikimi črkami pišejo o majhnih rečeh, o velikih pa molčijo. Ali se je Pavliha dokončno poslovil? Mislim, da ne. Čez čas, morda čez nekaj let bomo Slovenci zopet potrebovali nov satirični časopis, ki nas bo opominjal in opozarjal.

Žarko Petan

RAZSTAVA VALENTINA OMANA

V Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki bo od 6. julija do 8. septembra razstavljala umetnik Valentin Oman. Otvoritev razstave bo v petek, 5. julija, ob 19. uri. Omanovo delo bo predstavil ravnatelj galerije dr. Andrej Smrekar, direktor Mohorjeve družbe v Celovcu pa bo spregovoril o monografiji tega slikarja z naslovom »Spomeniki«, ki bo izšla v teh dneh.

19. MEDNARODNI GRAFIČNI BIENALE

V prostorih Moderne galerije in delno v Cankarjevem domu v Ljubljani so do konca septembra na ogled dela grafikov, ki sodelujejo na letošnjem 19. mednarodnem grafičnem bienalu. Bienale so prvič priredili leta 1955 in ta pobuda je postavila Ljubljano v središče svetovnega likovnega ustvarjanja. V Moderni galeriji je na ogled približno 800 grafičnih listov 370 avtorjev iz 49 držav.

Število sodelujočih umetnikov je v primerjavi s prejšnjimi leti sicer precej padlo, vendar je po mnenju ocenjevalne komisije raven predstavljenih del izredno dobra. Uradna otvoritev je bila 21. t.m., ko so tudi razglasili letošnje dobitnike najvišjih priznanj.

Sodobno kmetijstvo

Hruške v sadnem vrtu spadajo v skupino najdonosnejših sadnih vrst na območju zmernega celinskega podnebja. Sočni, okusni in hranilni plodovi so zelo dolgo uporabni. Poseben pomen ima hruška kot sezonsko sadje. Številne sorte zorijo poleti in v začetku jeseni, ko je poraba namiznega sadja največja. Hruška je uporabna za vse vrste industrijske predelave, saj jo lahko predelamo v več kot 20 vrst kompotov, džemov, marmelad, sokov, v žganja, v sušene izdelke itd. ...

Hruške se lahko prilagodijo različnim podnebnim razmeram, najbolje pa uspevajo v zmerno toplih območjih. Glede na podlage, na katere so cepljene žlahtne sorte, pa lahko uspevajo tudi v zemljah od peščene do ilovnate, ne smejo pa imeti več kot 6 do 8 odstotkov aktivnega kalcija. Glede na zaželjeno drevesno obliko in na razmere tal izbiramo podlago. Za vzgojo pritličnih dreves v rodovitnejših zemljah pa uporabljamo za podlago kutino. Takšna drevesa lahko gosteje sadimo, na povprečni razdalji 3 do 4 m. Med vrstami 1,5 do 2 m prej zarodijo in dajejo večje in debelejšje plodove.

V vseh naših sadjarskih območjih dobro uspevajo in rodijo sorte: juniška lepota, zgodnja Morettinijevka, viljamovka, fetelova, konferans, društvenka, pakhamovka, boskovka, samo na Goriškem pa paskrasanka. Priporočene sorte za vrtove so še zifardova, hlapova, ovranška in rdeča starkrinuson. Pri izbiri sort za vrtove se zavedajmo, da je večina sort samo neoplovnih, odvisne so od opravevanja čebel. Ker pa imajo cvetovi zelo malo nektarja, niso preveč privlačni za čebele, zato je treba v pridobitne nasade saditi poleg glavne sorte še nekaj dobrih vpraševalcev ter tako kombinirati sorte, ki hkrati cvetijo, v času cvetenja pa med vrstami namestiti panje čebel, vsaj dva na hektar.

Hruška ni zelo občutljiva, vendar je ne moremo saditi takoj po izkrčitvi gozda ali starega sadovnjaka. Zemlja naj počiva 2 ali 3 leta. Kjer so težka tla z visoko podtalnico je treba opraviti vse melioracijske ukrepe z drenažo vred.

Za posamična drevesa v vrtu izkopljemo 1,5 do 2 m široke in 60 cm globoke jame. Manjše parcele lahko samo prekopljemo v 2 m širokih pasovih, kjer bodo posajena drevesa, večje parcele prekopljemo, založno gnojimo s fosfornimi in kalijevimi gnojili. Rigolanje ali izkop opravimo v poletnem času. Sajenje je najprimernejše jeseni, le na območjih z ostrimi zimami sadimo spomladi. Ob sajenju je priporočljivo gnojiti tudi s hlevskim gnojem: 70 do 100 ton za hektar ali 7-10 kg na kvadratni meter.

Hruške lahko tako kot jablane vzgajamo v različnih oblikah krošenj, čeprav težijo k oblikovanju piramide. Za močno rastoča drevesa na sejancu izbiramo okroglo izboljšano piramido ali ploščato pravilno palmeto. Za srednje močno in šibko rastoča drevesa na kutini je trenutno še najbolj razširjena nepravilna poševna palmeta, manj vodoravna palmeta in druge ploščate oblike. V mladostni dobi vzgajamo krono do rodnosti tako, da jo čim manj režemo in krajšamo. Izjema so veje, primerne za ogrodne. Vsaka rez zakasni začetek rodnosti. Pred rodnostjo moramo rezati skladno z zahtevami posameznih sort glede na to, kje in kakšen rodni les razvijajo.

Pri sortah, ki rodijo na daljšem rodnem lesu, ali mešane rodne veje, je treba drugače rezati kot pri sortah, ki rodijo na

brstičih in brstikah. Krošnje naj bodo čim bolj zračne z veliko mladega rodnega lesa, kajti le na takem se razvijajo kakovostni, primerno oblikovani in debeli plodovi.

Glede oskrbe in gnojenja imajo hruške podobne zahteve kot jablane, hvaležne so za čisto obdelano zemljo posebno v prvih letih po sajenju. Takrat kolobarje ali pasove v vrsti dreves večkrat plitvo obdelamo, spomladi in poleti pa zastiramo s pokošeno travo. Stalno obdelujemo zemljo povsod, kjer je letno manj kot 800 mm padavin. Zatravljene pasove kosijo šest do osemkrat prek poletja v vrstah pod drevjem pa škropijo s herbicidi.

Hruške potrebujejo več dušika kot jablane in to 120 do 180 kg čistega dušika na hektar. Jablanam zadostuje 80 do 120 kg. Fosforja in magnezija potrebujejo manj, kalija pa enako kakor jablane. Receptov za gnojenje ni, ker so vrsta in količina gnojil ter razmerja med njimi odvisna od zemlje, starosti, oskrbe dreves in pričakovani pridelok najbolj določimo, če vsakih nekaj let napravimo talno in listno analizo.

Z dušikom gnojimo mladim drevesom večkrat po malem od začetka rasti spomladi do julija, fosfor trosimo predvsem jeseni. Hruške je treba namakati zlasti poleti od razvoja plodičev do brstenja. Vajujemo se hruševе bolšičice. **Z. T.**

Protest Glasbene matice

V torek, 2. t.m., je učno osebje Glasbene matice organiziralo na Trgu Oberdan v Trstu manifestacijo, da bi politične sile v deželnem svetu opozorilo na hudo finančno krizo, v kateri se trenutno nahaja ta šola. Pred sedežem deželnega sveta so priredili pravi koncert. Manifestacija je potekala povsem mirno, brez glasnih sloganov in oviranja prometa. S to svojo akcijo je hotela Glasbena matica dokazati, da je na glasbenem področju dosegla visoko kakovostno raven in da bi zaradi tega zaslužila več pozornosti.

Kot znano, učno osebje Glasbene matice že nekaj mesecev ne prejema rednih plač. Začasno bi ta problem lahko rešili z odobritvijo deželnega zakona, ki bi tej šoli dovolil, da črpa denar iz sklada zakona za obmejna področja. Učno osebje GM je

zato pozvalo vse stranke, naj se zavzamejo za takojšnjo odobritev ustreznega deželnega zakona. Dokončno pa bi vprašanje rešili tako, da bi Glasbena matica priznali kot državno šolo. Zakonske predloge v tem smislu so predstavniki raznih strank v italijanskem parlamentu in tudi sama vlada vložili že od leta 1970 dalje, vendar zaradi nerazumljivega zavlačevanja do odobritve zakona ni prišlo.

Šola Glasbene matice je bila ustanovljena leta 1909, tri leta kasneje pa je bila tudi uradno priznana. V fašističnem obdobju je morala prekiniti svoje delovanje, s katerim je ponovno pričela leta 1945. V letošnjem šolskem letu je imela nad 600 gojencev, svojo didaktično dejavnost pa opravlja v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Jurij Paljk

MED VOJNO IN PRAZNIKOM

Vsem tistim, ki so me učili, da je zgodovina učiteljica življenja, bi danes rekel, da to ni res, a ne morem, ker se predobro spominjam svojega profesorja, klasika Črnilogarja, kako mi je nekoč dejal: »Zgodovina je sicer res učiteljica življenja, a bolj slaba, gotovo pa se človeštvo skoraj ničesar ne nauči od nje.«

Svoji slovenski duši včasih očitam pretirano navezanost na vse, kar je slovensko. Ta navezanost meji včasih že na nacionalizem, za katerega pravijo, da je smrtno nevarno. Večkrat sem že slišal na svoj račun, da sem »preveč zagret za slovensko stvar, in da prav zato ne morem biti objektivni«. Vsega tega pa mi ne go-

vore Italijani, Furlani, s katerimi sedaj vsak dan živim, njih to nič ne moti. Lahko rečem, da jim je celo zelo všeč, da me poznajo, ker sem jim tako tudi dober vir vsakovrstnih informacij. Mednje prištevajo seveda tudi ceno mesa in bencina, da o zadnjih novicah niti ne govorimo.

O mojem slovenskem nacionalizmu mi največkrat govorijo Slovenci, ki živijo v Italiji, zamejci torej. In med njimi so to največkrat ljudje, ki jim je slovenstvo le občasno počitnikovanje na Bledu, nakupovanje cenenejšega mesa in bencina, priložnostne večerje v »bolj poceni« kraških gostilnah, o stanju na Slovenskem pa vedo le tisto, kar jim povesta prenapeti in do-

Slovencev in vse Jugoslavije skrajno žaljivi Piccolo in pa Primorski dnevnik, če ga seveda berejo.

Polna usta slovenstva imajo in demokratičnih idej, ki mi jih na veliko razlagajo, ko me sprašujejo, kako je na Vipavskem, odkoder sem doma, v Sloveniji, če grem še gor, in podobno.

Običajno molčim, včasih pa se pogovoru izognem z banalnimi izgovori. To pa zato, ker vidim, kako neumestni pogovori so to, jalovi, nepotrebni, ko pa vem, da se njihovo slovenstvo največkrat stopi že doma, ko med seboj govorijo v pristni italijanski tržaščini. Da o drugih stvareh niti ne govorim.

S prizanesljivo toleranco in dobro metro zdravega posmeha gledam nekatere, ki se sedaj obešajo na velike zvonove, razglašajo svojo pravovernost demokratič-

ZATON JOERGA HAIDERJA?

Koroški deželni glavar Joerg Haider, ki je še do pred nekaj dnevi doma in v tujini veljal za novo avstrijsko politično zvezdo, je moral odstopiti. V koroškem deželnem zboru je njegova svobodnjaška stranka FPÖ imela 11 od skupnih 36 poslancev ter je z avstrijsko ljudsko stranko sestavljala večinsko koalicijsko (skupno 19 poslancev). Socialisti (pred dnevi so postali socialdemokrati) so bili v opoziciji.

Prvak svobodnjaške stranke Haider je pred kratkim v polemичnem nastopu zoper socialiste odkrito hvalil politiko zaposlitve za časa Hitlerjeve Nemčije, kar naj bi bil svoj čas pohvalil tudi nekdanji »Hitlerjev fant« in poznejši socialistični deželni glavar. To pa je bilo za Haiderjeve politične nasprotnike preveč, tako da so v deželnem zboru zahtevali nezaupnico deželnemu glavarju. Zahtevi so se pridružili poslanci ljudske stranke, zaradi česar je Haider sam sprožil krizo deželne vlade in napovedal razpis predčasnih deželnih volitev. To je še bolj zaostriло odnose v deželnem zboru, kar je privedlo do odstopa deželne glavarja in voditelja svobodnjaške stranke (FPÖ).

Pričakovati je treba sestavo nove koalicije; govori pa se o pristašu ljudske stranke, ki naj bi postal novi deželni glavar na Koroškem.

Že bližnja prihodnost pa bo morda pokazala, ali se z odstopom bliža tudi zaton dosedanje avstrijske politične zvezde, to je Joerga Haiderja.

Potujete v Rim?

Nekoč hotel Bled, danes hotel Emona!

Obveščamo vas, da smo 15. marca 1991 odprli v Rimu hotel Emona.

Za rojake poseben popust. Naslov hotela:
00185 - ROMA, Via Statilia 23;
Tel. 06/7027911 ali 06/7627827;
fax: 03/7028787.

Dobrodošli!

Lastnik hotela Emona
Gran Cav. Vinko Levstik

NAČRTI NOVEGA ODBORA KROŽKA FOTO TRST 80

Novi odbor krožka Foto Trst 80, ki je bil izvoljen na rednem občnem zboru v petek, 21. t.m., ima za prihodnjo sezono pripravljeno vrsto zanimivih načrtov. Za tiste, ki tega krožka ne poznajo, naj povejmo, da je bil ustanovljen leta 1980 in da se v njem zbirajo slovenski ljubitelji fotografije.

Na zadnjem občnem zboru krožka Foto Trst 80 je bil za predsednika potrjen Janko Kovačič, za tajnika je bil izvoljen Darko Bradassi, za blagajnika pa Magda Šturman. Dosedanji tajnik Duilio Vecchiet je bil imenovan za častnega predsednika.

Tajnik Bradassi nam je povedal, da je prva skrb novega odbora priprava na proslavo ob 10-letnici delovanja krožka. Na tej slovesnosti bodo na ogled tudi najboljše projekcije članov o lepotah našega Krasa. V prihodnji sezoni bo krožek prvič priredil fotografske tečaje za začetnike in za bolj izkušene, ki jih bodo vodili priznani fotografi iz Slovenije. Druga pomembna novost so t.i. »fotografski izleti«. »S temi pobudami,« je dejal tajnik Darko Bradassi, »želimo privabiti v naš krožek čimveč novih, predvsem mlajših članov. Marsikdo si ne upa priti k nam, ker misli, da so vsi naši člani izkušeni fotografi. Naš krožek pa je odprt vsem, tudi tistim, ki se s to umetnostjo doslej sploh še niso ukvarjali.

Člani tržaškega fotokrožka se redno sestajajo vsak teden. Po prvem, organizacijskem delu, je vsakič na sporedu tudi prikaz diapozitivov, ki jih pripravijo člani. Udeleženci imajo možnost, da te izdelke kritično ocenijo. Treba je poudariti, da ne gre zgolj za kritiko, pač pa nudijo takšni večeri možnost za izmenjavo različnih mnenj in pogledov na fotografsko umetnost. Prav takšen kritičen ogled diapozitivov je prvi pogoj za rast posameznikov in celotnega krožka. Dokaz za to je, da so člani fotokrožka prejeli v zadnjih letih veliko priznanj in nagrad tudi na mednarodnih tekmovanjih.

Člani Združenja književnikov Primorske ob enem apelirajo na mednarodno javnost, naj z vso vplivnostjo posreduje pri slovenskih in jugoslovanskih političnih in vojaških oblasteh, da se pri nas ponovno uveljavi mir in da ostane trajen.

nim silam in kaj jaz vem še čemu, vse v stilu: »Dajmo hitro, ker bo sicer vlak z ljubim kruhkom prehitro ušel!« Med njimi se mi najbolj smilijo tako imenovani intelektualci, ki se kar silijo, da bi postali dvorni norčki, eden večji od drugega. Podganja igra uveljavljanja samega sebe je to.

Bedno, res zelo bedno.

Najbolj pa mi je mučno, ko moram poslušati, ko mi razlagajo slovensko, mojo zgodovino, napake prejšnjega režima in spet zgodovino, tudi njihovo.

Najraje bi jim odgovoril z napisom na zidu, ki sem ga nedavno prebral v Ljubljani: »Dost mam!«

Na dan slovenskega praznovanja, 26. junija, sem bil doma, na Vipavskem. Z očetom, bratom, sestro in ženo smo ves dan grabili in spravljali zadnje seno, obupno soparno je bilo, delo pa naporno.

Ko smo se zvečer vrnili domov, smo že vedeli, da ne bo samo praznovanja neodvisnosti, preveč znamenj za take domneve je bilo, nejevoljno sva se z Adriano odpravila domov. V Dornberku je bilo vse veselo, igrala je pihalna godba, ponujali so nama kozarec vina. Adriani sem spotoma rekel, da bova kupila novo slovensko zastavo.

»Kako majhna je razdalja med vojno in med praznikom«, je rekla Adriana.

Molčal sem in še vedno upal, da se ne bo zgodilo tisto, kar se potem ponoči je. Sestra mi je naslednji dan telefonirala zelo zgodaj, tanki so šli po žitnem polju blizu vasi, prvi mrtvi, ljudje, da so besni: »Ti pa ne prihajaj gor, vsaj sedaj še ne!«

Nasmehnil sem se listu papirja, na katerega sem pred dnevi izpisal Unamunovo misel, da nobena, še tako velika umet-

NOVICE

Združenje književnikov Primorske je izdalo dokument, v katerem ostro obsoja vojaški napad na mlado Republiko Slovenijo. Izjavo sta podpisala predsednik Boris Pangerc in podpredsednik Edelman Jurinčič. V njej med drugim piše: »Ob tragičnih dogodkih v Sloveniji izražamo književniki z obeh strani državne meje globoko zaskrbljenost in bojazen, da bi se stanje še bolj poslabšalo in se sprevrglo v nekontrolirano morijo. Odločno obsojamo nasilje in kličemo slovenskim in zveznim politikom, naj odgovorno in premišljeno pretehtajo nastali položaj in naj namesto orožja spregovori — beseda. Nedopustno je, da se v civilizirani družbi v Evropi 2000 ponovno uveljavlja logika nasilja...«

Peti konzistorij, ki ga je sklical Janez Pavel II., se je zaključil v nedeljo, 30. junija. Papež je imenoval 23 novih kardinalov in izročil palij 27 metropolitom. To se je zgodilo med slovesno službo božjo, ki so jo darovali na Trgu sv. Petra v Rimu.

V Pragi je bilo v nedeljo, 30. junija, storjeno zadnje dejanje, ki priča o dokončnem razpadu nekdanjega komunističnega bloka. Z razpustitvijo varšavskega pakta je tako res konec zgodovinskega obdobja, ki ga je označevalo več desetletij hladne vojne. To obdobje se je zaključilo z zrušitvijo berlinskega zidu. V Pragi, ki je leta 1968 neposredno doživela trdo pest varšavskega zavezništva, so se v nedeljo zbrali predstavniki Sovjetske zveze, Bolgarije, Češkoslovaške, Poljske, Romunije in Madžarske na zadnji seji posvetovalnega političnega odbora, ki predstavlja najvišji organ zavezništva.

—0—

NOVA KNJIGA

V Mohorjevi založbi v Celovcu je pred nedavnim izšla knjiga z naslovom: »Die Zeit der Epigonen« (Čas epigonov) slovenskega avtorja Vladimira Kresnika, ki živi in dela v Švici. Gre za znanstveno delo o posnemanju v prostorski in časovni dimenziji. Avtor piše nadvse neposredno in nekonvencionalno. V svojem delu obsoja degeneracijo, ki jo vidi v sodobnem svetu. Kresnikovo delo vsekakor odlikuje globok socialni čut.

nina ni vredna enega samega človeškega življenja. Saj se vendar ubija za veliko manj, dragi Unamuno!

Sinoči mi je telefoniral znanec, eden tistih, ki se grejo Slovence, ko jim to ugaja. Vprašal me je, če bom šel domov. Rekel sem mu, da bom še nekaj časa počakal, potem pa gotovo.

»Se boš prijavil prostovoljno k teritorialcem?«

»Ne vem še,« sem bil kratek.

»Ja, kako boš pa šel, ko je vse zaprto!« je silil naprej.

Ničesar nisem odvrnil, samo na starega očeta sem se spomnil, ki je v prvi svetovni vojni hodil iz Moskve do Vladivostoka več kot dobrih pet let.

Domov pa je potem le prišel.

Po sedmih letih. A prišel je domov.